

Jongerenleefbaarheidstoets

Jongeren bewegen en ontmoeten elkaar in Haarlemmermeer

Inleiding

In Haarlemmermeer wonen bijna 25.000 jongeren in de leeftijd van 12 tot en met 23 jaar. Deze jongeren ontmoeten elkaar op school, bij sportclubs, in jongerencentra en in de openbare ruimte. Er zijn meer sociaal veilige plekken voor jongeren nodig in de openbare ruimte. Dat is nodig voor henzelf én om overlast in wijken en dorpen te voorkomen. Een goede samenwerking tussen jongerenwerk, handhaving, politie en de gemeente is hierbij essentieel. Om voldoende plekken in bestaande wijken en nieuwbouwwijken te kunnen realiseren, biedt een jongerenleefbaarheidstoets kaders.

De jongerenleefbaarheidstoets is een uitvoeringskader voor de gemeentelijke organisatie om te komen tot voldoende plekken om te bewegen en ontmoeten voor jongeren van 12 tot en met 23 jaar in de openbare ruimte. De toets zorgt ervoor dat de bestaande normen voor speelruimte en jongerenontmoetingsplekken goed worden toegepast bij de ruimtelijke inrichting. Hierbij streeft de gemeente ernaar om een goed aanbod aan jongerenplekken te creëren en te behouden dat aansluit op de behoeften van de jongeren. De jongerenleefbaarheidstoets sluit aan op bestaande normen van het in 2021 vastgestelde speelbeleidsplan 'Kom in Beweging'. De jongerenleefbaarheidstoets sluit ook aan op de eisen die staan in de Leidraad Inrichting Openbare Ruimte en de beheerplannen. Deze kaders zijn bekend binnen de organisatie en bestemd voor realisatie, vernieuwing en beheer van nieuwe en bestaande locaties voor jongeren.

Jongeren in de openbare buitenruimte

Jongeren hebben behoefte aan een veilige, uitnodigende openbare ruimte. Jongeren gebruiken de openbare ruimte multifunctioneel. In de openbare ruimte kunnen zij zich verplaatsen, elkaar ontmoeten, sporten en bewegen. Het is belangrijk dat jongeren buitenactiviteiten kunnen uitvoeren in hun eigen leefomgeving. De afstand die jongeren kunnen afleggen voor buitenactiviteiten is afhankelijk van hun leeftijd en de kern waarin ze wonen. Vanaf 16 jaar is deze afstand een stuk groter.

Buiten kunnen jongeren anderen ontmoeten, even helemaal weg zijn van thuis en tijd doorbrengen met leeftijdsgenoten. Het gaat dan vooral om gezelligheid en plezier. Naast rondhangen, winkelen en spelen, zijn ontmoeten, sporten en bewegen de activiteiten die jongeren het meest doen in de openbare ruimte. Met deze activiteiten beginnen zij al in de vroege tienerjaren. Fitness, voetbal, urban sports - zoals 3X3 basketbal, skaten, freerunning en calisthenics - zijn populaire sporten voor veel jongeren. Deze activiteiten worden vaak gecombineerd met zitten, praten en luisteren naar muziek.

Jongerenparticipatie

Een goed ingerichte locatie is niet alleen gericht op beweging en ontmoeting, maar ook op het bevorderen van het welzijn van de jongeren en het verminderen van overlast. Hierbij is de inbreng van de jongeren zelf van belang. Daarom zijn jongeren uit de gemeente Haarlemmermeer gevraagd naar hun gebruik van de openbare ruimte. De resultaten van deze jongerenenquête zijn in bijlage 1 terug te lezen.

Richtlijnen voor de inrichting van de openbare ruimte

We onderscheiden drie soorten locaties voor jongeren op basis van grootte, het verwachte aantal jongeren en de rol of functie die de plek voor de doelgroep heeft. Deze drie locaties zijn aanvullend op het speelbeleidsplan.

We kennen de buurtplek die als informele locatie door jongeren wordt gebruikt. Informele locaties zijn niet specifiek voor hen ontworpen en aangelegd. Daarnaast kennen we een wijkplek en een stads- of sportplek. Dit zijn formele jongerenlocaties, omdat deze locaties speciaal voor hen zijn aangelegd. Hier kunnen zij elkaar ontmoeten en/of samen sporten. Het is mogelijk verschillende locaties te combineren. Om het gebruik van deze locaties te optimaliseren gebruiken we richtlijnen.

Nieuwbouw

Bij nieuwbouw is er een unieke kans om vanaf het begin de openbare ruimte zo in te richten dat ook jongeren er hun plek hebben. Door vanaf het begin in projectontwikkeling beweegvriendelijkheid te integreren en ruimte te bieden voor ontmoeten en bewegen voor jongeren, kunnen de gemeente en ontwikkelaars een duurzame en gezonde leefomgeving creëren, wat op de lange termijn ten goede komt aan zowel individuen als de gemeenschap als geheel. Twee aspecten zijn bij nieuwbouwontwikkelingen van belang:

- **Bredere context:** de toetsing moet gaan over een groter gebied dan de nieuwbouwontwikkeling zelf. Ruimtes voor jongeren hoeven niet alleen gevonden te worden binnen het plangebied.
- **Ruimtereservering:** bij een grotere nieuwbouwontwikkeling is het belangrijk om bij de planvorming direct ruimte te reserveren voor jongeren (bijvoorbeeld een sportplek). Soms is de behoefte voor een ingerichte jongerenplek nog niet actueel, omdat het aandeel jongeren dat er woont op dat moment klein is. Maar ook dan is het belangrijk om alvast ruimte te reserveren voor toekomstige jongerenplekken. Of de speelplek zodanig flexibel maken, dat deze later omgebouwd kan worden naar jongerenplek.

Alle type locaties hebben verschillende richtlijnen met betrekking tot de inrichting. Waar relevant zijn deze overgenomen uit de Leidraad Inrichting Openbare Ruimte 2023 en het speelplanbeleid 'Kom in Beweging'.

In de tabel hierna worden de richtlijnen van de verschillende locaties voor jongeren in de openbare ruimte schematisch weergegeven.

Richtlijnen per type locatie

	Buurtplek (informeel)	Wijkplek (formeel)	Stads- of Sportplek (formeel)
			
Functie	Plek voor ontmoeting en kleine samenkomsten	Plek voor ontmoeting en samenkomst	Plek voor ontmoeting en samenkomst (grotere groepen)
Dorpen tot ca. 2.000 inwoners	Minstens 1 per kern of 1 per 500 inwoners	Minstens 1 per kern of 1 per 100 jongeren	Tenminste 1 sportplek
Dorpen van 2.000 tot 10.000 inwoners	Minstens 1 per 500 inwoners	Minstens 1 per 100 jongeren	Minstens 1 per 500 jongeren
Dorpen met meer dan 10.000 inwoners	Minstens 1 per 500 inwoners	Indicatie 1 per 200 jongeren, maar tenminste 1 wijkplek per wijk	Indicatie 1 per 500 jongeren, maar tenminste dekkend aanbod op 1500m
Aantal jongeren per plek	5 – 10 jongeren	10 - 40 jongeren	40 jongeren en meer
Omvang	Niet gespecificeerd	Minimaal 500 tot 2000 m ² ¹	Minimaal 1000 m ² – 6400m ² ²
Afstand tot woning	Actieradius 300-400 meter ³	Actieradius 400-1000 meter	Actieradius meer dan 1000 meter ⁴
Ligging	Goed verspreid over de wijken langs doorgaande routes en fiets-/wandelmogelijkheden Tenminste 50 meter van woningen	Aan de randen van wijken en kernen of in parken Tenminste 150 meter van woningen	Langs aangewezen doorgaande routes. Niet te dicht bij woningen en scholen. Tenminste 150 meter van woningen. Optimaal is 500 meter van een woning, maar hiervan kan afgeweken worden in het kader van spreiding stedelijk gebied.
Koppelkansen Wanneer op een speelplek speelvoorzieningen worden geplaatst voor meerdere leeftijdscategorieën, dan dient een goede zonering tussen de leeftijdsgroepen te worden aangebracht⁵	Kan ook gebruikt worden door andere leeftijdsgroepen	Gaat goed samen met parken of een (urban) sportplek. Bij voorkeur met een jongerenontmoetingsplek. De jongerenontmoetingsplek bevindt dan op een logische centrale plek, waar bewoners zijn of wonen ⁶	Kan goed in combinatie met (urban)sporten. Goed te combineren met parken en sportroutes. Goede indeling nodig omdat doelgroepen niet per definitie gelijk zijn
Indeling	Meerdere zitmogelijkheden, zoals bankjes of betonelementen. Met afvalbakken en eventueel (straat)verlichting. Verhard deel goed bereikbaar met fietsen/scooters	Meerdere verharde zitmogelijkheden. Beschut door middel van wandje of beplantingen. Met afvalbakken en (straat)verlichting Speel- en sportprikkel, bijvoorbeeld trapveldje, 3x3 basketbal	Eventueel beschut door middel van wandje of beplantingen. Eventueel met overkapping. Met afvalbakken en verlichting Zitmogelijkheden Speel – en sportprikkel, bijvoorbeeld trapveld, skateveld, basketbalveld, krachttoestellen
Voorbeelden	Zeilhof in Rijssenhout	Krabbescheerstraat in Lissebroek	Skatepark in Floriande

¹ Richtlijn Tabel Speelplekken

² Richtlijn Tabel Speelplekken

³ LIOR, Sysid-0531

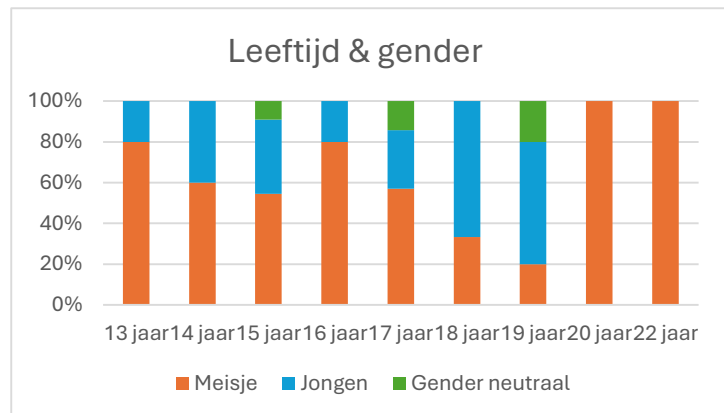
⁴ Richtlijn Tabel Speelplekken

⁵ LIOR, Sysid-0879

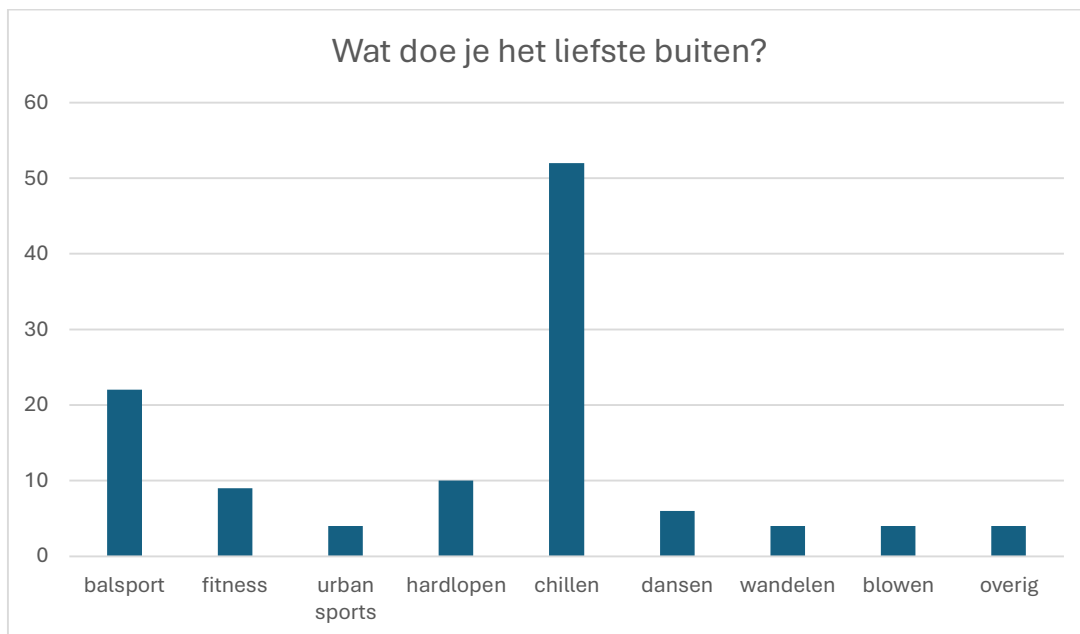
⁶ LIOR, Sysid-0350

Bijlage 1 resultaten jongerenenquête

Meerwaarde heeft een enquête uitgeschreven met vragen over de inrichting van de openbare ruimte voor jongeren. Eind 2023 hebben 67 jongeren uit gemeente Haarlemmermeer deze enquête ingevuld. De resultaten van deze enquête zijn gebruikt om de kenmerken die genoemd staan in hoofdstuk 2 te borgen.

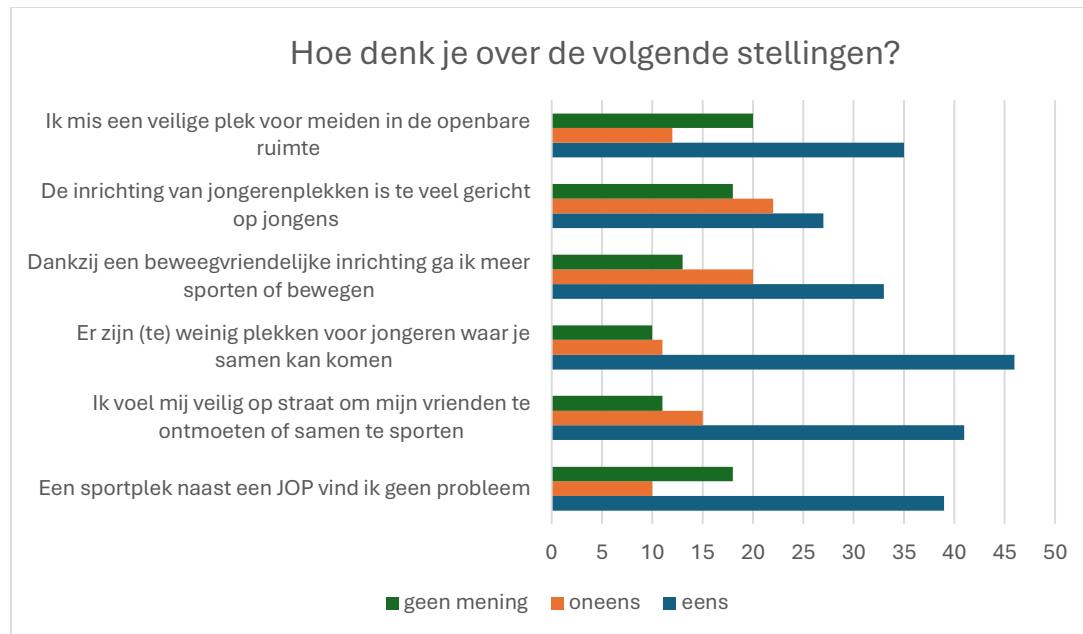

De opvallendste resultaten uit de enquête zijn:

Onder overige wordt genoemd:

- Fotografie
- Kunst
- Fietsen
- Gamen
- Ik blijf liever thuis

Toelichting op de stelling 'Ik mis een veilige plek voor meiden in de openbare ruimte':

- Het gaat niet om een plek dat het onveilig maakt, vaak gaat het om waar het zich bevindt.
- Er zijn te veel volwassene mannen/jongeren die vrouwen/meiden bedreigen, irriteren, catcallen, etc. dus het voelt ongemakkelijk buiten te blijven voor hen.
- Het is vaak erg donker op die plekken in de avond.
- Er worden vaak dingen tegen mij gegooid of nare dingen gezegd ook al ben ik met vrienden, dus er moeten veilige plekken komen.
- Op sommige plekken wel en op sommige plekken niet.
- Het lijkt me fijn om met meiden veilig op een plek kunnen zitten en dat er geen rare mannen komen.

Top 5 antwoord op de vraag 'Kun je een voorbeeld noemen van een goede ontmoetingsplek voor jongeren benoemen?'

1. Floriande, omdat je er veel kan doen.
2. Toolenburger Plas / Park, vanwege de frisse lucht en er is veel te doen.
3. Haarlemmermeerse Bos, veel beschutte plekjes waar je privacy hebt.
4. Hoofddorp Centrum
5. Dicht bij de scholen (VO)

Top 5 antwoord op de vraag 'Waar mis je in de gemeente een geschikte ontmoetingsplek voor jongeren?'

1. Nieuw - Vennep
2. Dicht bij de scholen (VO)
3. Cruquius
4. Rijsenhout
5. Meer plekken in de wijk, rond winkelcentrum

Top 5 antwoord op de vraag 'Hoe denk jij dat de openbare ruimte aantrekkelijker gemaakt kan worden voor meiden van 12+?'

1. Veiligheid! Dichtbij bewoond gebied, goede verlichting en makkelijk te bereiken.
2. Meer bankjes en gezellige plekjes om te zitten.
3. Meer borden met vrouwelijke figuren en publiek toegankelijke wc's i.p.v. alleen urinoirs.
4. Toestellen plaatsen die leuk zijn voor meiden, zoals turntoestel-dansplek-plek om te tekenen.
5. Mogelijkheid om muziek te maken of bordspellen te spelen.

Antwoord op de vraag 'Heb je tips om de openbare ruimte beter in te richten zodat het aantrekkelijker wordt voor de jongeren?'

1. Gebruik een esthetische inrichting waardoor het niet te druk is
2. Meer banken, parken of wandelroutes, plekken om af te kunnen spreken het hele jaar door
3. Meer kleur en bomen/gras.
4. Ergens om te zitten zoals een picknick tafel of bankjes, met leuk uitzicht.
5. Zorg dat het niet alleen open maar ook dicht is dat als het regent ze nog steeds een plek hebben, maar ook iets wat niet snel gesloopt kan worden dan kan iedereen er veilig zijn.
6. Meer straffen als er sprake is van vernieling.
7. Meer grotere speeltuintjes, "chillen mag" borden, meer plekken met een dak, publieke muren die gericht zijn op graffiti/kunst/stickers waar het ook daadwerkelijk gerespecteerd wordt als kunst.
8. Sporttoestellen plaatsen die jongens het leukste vinden, zoals boks en, voetbal, basketbal, skatepark
9. Makkelijk te bereiken, warm, gratis Wifi, eten en drinken voor lage prijs, diervriendelijk
10. JOP's vaker schoon maken, wind/regen dichtmaken, maar vooral meer en vaker schoonmaken!!!!
11. Meer plekken waar we kunnen sporten.
12. Meer beschutting.
13. Oplaadpunten bij de hangplekken, hang plekken met een sluitdeur. Verwarmde zitplaatsen.
14. Meer licht buiten, meer ontmoetingsplekken.
15. Wifi op de openbare ruimte.
16. Zorgen dat er soms controle in de buurt is en eventueel plekken maken bij openbare plekken om zo te zorgen dat het niet in hoekjes terecht komt en er een onveilig gevoel ontstaat.
17. Goede beveiliging, Goed onderhoud, begeleiding die de jongeren snapt en niet vrijwilliger "Theo van 67" die liever wilt sjoelen in plaats van aanwezig zijn in die openbare ruimte.